

Związek Rzemiosła Polskiego

ul. Miodowa 14, 00-246 Warszawa, tel. +48 22 50 44 200, fax. +48 22 50 44 220
www.zrp.pl, zrp@zrp.pl

S T A N O W I S K O

VI KONGRESU RZEMIOSŁA POLSKIEGO

w sprawie reformy systemu kształcenia zawodowego

przyjęte w dniu 16 czerwca 2009 r., Warszawa

Środowisko rzemieślnicze i organizacje samorządu rzemiosła z uwagą i zaangażowaniem śledzą toczącą się dyskusję nad przyszłością kształcenia zawodowego i propozycjami zmian w jego systemie.

Uczestnicząc w tym procesie identyfikujemy się w pełni z hasłem przewodnim założeń reformatorskich: „Szkoła zawodowa to szkoła świadomego wyboru, innowacji i kompetencji”.

Mistrzowie – rzemieślnicy zawsze uczyli i wychowywali młodych adeptów, przekazując im tajniki zawodu. Droga bezpośredniego przekazu wiedzy i umiejętności okazała się najlepszą, bo najskuteczniejszą formą nauki. Oczywistymi walorami kształcenia praktycznego u pracodawcy są:

- zindywidualizowany tok nauczania, uwzględniający możliwości, uzdolnienia i cechy osobowościowe młodocianego;
- zdobywanie zawodu w warunkach naturalnej pracy w otoczeniu doświadczonych pracowników i z możliwością dokonywania samooceny w nabywaniu umiejętności;
- poznawanie podczas pracy tradycyjnych i innowacyjnych technologii, urządzeń i materiałów, wprowadzanych przez przedsiębiorcę dla zwiększenia efektywności rynkowej;
- zapoznawanie się z rzeczywistymi warunkami pracy, co zwiększa mobilność absolwenta na rynku pracy;
- zdobywanie w drodze praktycznych doświadczeń wiedzy z zakresu przedsiębiorczości;
- tworzenie więzi emocjonalnych pomiędzy uczącym się zawodu, a pracodawcą, co ma istotne znaczenie dla realizacji programu nauczania i tworzy podstawy dla przyszłej harmonijnej współpracy na linii pracownik – pracodawca.

Tak jest obecnie w Polsce i w wielu rozwiniętych gospodarczo krajach europejskich. Obecnie w naszym kraju około 26 tysięcy rzemieślników zrzeszonych w organizacji rzemiosła zatrudnia w celu przygotowania zawodowego ponad 92 tysiące uczniów. Na uwagę zasługuje fakt wzrostu w

Związek Rzemiosła Polskiego

ul. Miodowa 14, 00-246 Warszawa, tel. +48 22 50 44 200, fax. +48 22 50 44 220
www.zrp.pl, zrp@zrp.pl

ciągu ostatnich dwóch lat zainteresowania młodych ludzi nauką zawodu w rzemiośle. W 2008 r. na naukę zawodu w zakładach rzemieślniczych zgłosiło się ponad 4 tysiące więcej absolwentów gimnazjów niż w roku poprzednim!

Organizacja rzemiosła - ustawowo zajmująca się nadzorem nad przebiegiem przygotowania zawodowego realizowanego u pracodawców rzemieślników - zawsze przywiązywała dużą wagę do równoległości nauki praktycznej w przedsiębiorstwie i teoretycznej w szkole zawodowej. Pomimo prawnych możliwości realizacji obowiązku nauki w systemie pozaszkolnym - rzemiosło preferuje dokształcanie teoretyczne w szkole, wyrażając jednak krytyczny stosunek do rzeczywistych relacji czasu przeznaczonego na kształcenie; w przedmiotach ogólnych i w części zawodowej, zarówno teoretycznej, jak i praktycznej. W ocenie środowiska przedsiębiorców, zwłaszcza małych i średnich czas przeznaczony na naukę zawodu już obecnie jest zdecydowanie za mały.

Państwo przyjęło na siebie obowiązek – w ramach kształcenia do 18 roku życia – przygotowania zawodowego młodych ludzi do pracy i działalności w gospodarce. Pracodawcy od lat wskazują na nieodpowiednie przygotowanie zawodowe absolwentów szkół - ich niewielkie umiejętności i niedostateczną wiedzę, co utrudnia ich start zawodowy. Podstawową przyczyną takiego stanu rzeczy jest programowe – realizowane stale i konsekwentnie – zmniejszanie czasu przeznaczonego na rzeczywistą naukę zawodu, a zwłaszcza umiejętności i nawyków zawodowych.

Środowisko pracodawców rzemieślników z akceptacją odnosi się do koncepcji ustalenia jednakowego - trzyletniego okresu kształcenia zawodowego we wszystkich zawodach, jednakże nie akceptuje jakichkolwiek ograniczeń czasu przeznaczonego na faktyczne kształcenie zawodowe. Tymczasem resort edukacji w założeniach reformy przewiduje zmniejszenie czasu przeznaczony na kształcenie zawodowe o blisko jedną trzecią obecnego wymiaru. Będzie to skutkiem wprowadzenia nauki zawodu w ciągły tylko dwóch lat w trzyletniej szkole zawodowej !

Dyskusja toczy się wokół propozycji, aby w trzyletniej szkole zawodowej nauka zawodu rozpoczynała się w rzeczywistości w drugim roku, czyli rzeczywiście trwała dwa, a nie trzy lata. Pociągnie to za sobą oczywiście także zmniejszenie wymiaru czasu przeznaczony na naukę praktyczną. Resort planuje przeznaczyć czas uzyskany w ten sposób na naukę

Związek Rzemiosła Polskiego

ul. Miodowa 14, 00-246 Warszawa, tel. +48 22 50 44 200, fax. +48 22 50 44 220
www.zrp.pl, zrp@zrp.pl

przedmiotów ogólnokształcących. Oznacza to de facto zmianę struktury szkolnictwa, bowiem przedłużymy w ten sposób naukę w gimnazjum o kolejny rok. W ocenie środowiska taka zmiana prowadzi do obniżenia poziomu przygotowania zawodowego absolwentów szkoły, odbiega od oczekiwań pracodawców oraz rekomendowanych przez UE kierunków zmian w edukacji zawodowej, jest sprzeczna z potrzebami rynku pracy i dlatego budzi zdecydowany sprzeciw.

Rzemiosło oczekuje, że zasadnicza szkoła zawodowa będzie szkołą świadomego wyboru, przygotowującą absolwenta do wejścia na rynek pracy z zachowaniem formalnych i faktycznych możliwości dalszej edukacji. Głównym celem nauki w szkole zawodowej powinno być przygotowanie do pracy w określonym zawodzie. Tego oczekuje gospodarka, bowiem kwalifikacje i kompetencje pracowników to najpoważniejszy element składowy jakości wyrobu i usługi. Aktywny udział firm rzemieślniczych w procesie realizacji zadań systemu edukacji zawodowej środowisko traktuje, jako inwestycję w rozwój gospodarczy małych i średnich firm, prowadzących działalność o charakterze produkcyjnym i usługowym.

Konstruując nowe rozwiązania systemowe należy więcej uwagi poświęcić nie tylko tworzeniu uregulowań prawnych, zachęcających pracodawców do podejmowania kształcenia uczniów młodocianych, ale także chroniących interesy młodych ludzi. Jest to istotny problem, bowiem ustalone w Konstytucji prawo nauki do osiemnastego roku życia, może być realizowane także w systemie pozaszkolnym tj. w trybie doksztalcania kursowego – i tej grupie młodocianych należy zapewnić takie same przywileje, jakie mają młodociani doksztalcający się w szkole zawodowej (ulgowe przejazdy, świadczenia zasiłkowe itp.)

Rzemiosło uczestniczy nie tylko w procesie nauki zawodu, ale także jest formalnie umocowanym miejscem potwierdzania kwalifikacji zawodowych w trybie egzaminów czeladniczych i mistrzowskich. Ten znany i stosowany przez lata w różnorodnych warunkach społecznych i gospodarczych system, sprawdził się i na trwale wpisał do polskiej tradycji i kultury edukacyjnej. Cechą charakterystyczną izbowych egzaminów jest ich otwartość i dostępność dla różnych grup kandydatów - zarówno absolwentów nauki zawodu u pracodawcy, jak też osób dorosłych, poszukujących możliwości potwierdzenia kwalifikacji nabytych w drodze pracy zawodowej i

Związek Rzemiosła Polskiego

ul. Miodowa 14, 00-246 Warszawa, tel. +48 22 50 44 200, fax. +48 22 50 44 220
www.zrp.pl, zrp@zrp.pl

przygotowania teoretycznego, uzyskanego podczas samokształcenia, czy też w drodze nauki kursowej.

W wielu zawodach jest to jedyna szansa uzyskania dokumentu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe i co za tym idzie umożliwienia szkolenia młodych adeptów, a także otwarcia drogi osobom, poszukującym swojej pozycji zawodowej na rynku pracy.

W okresie od 1945 roku polskie izby rzemieślnicze wydały łącznie ponad 2,1 miliona świadectw czeladniczych i około 470 tys. dyplomów mistrzowskich. Posiadacze tych dokumentów posługują się nimi w kraju, ale także korzystają z nich, podejmując działalność gospodarczą lub zatrudnienie w innych krajach (nie tylko na terenie Unii Europejskiej). Jest to potwierdzenie, że dokumenty wystawiane przez izby rzemieślnicze mają wysoką rangę i są powszechnie honorowane. Ma to znaczenie zwłaszcza tam, gdzie przy uruchomieniu działalności gospodarczej lub podejmowaniu zatrudnienia należy przedstawić dokument potwierdzający kwalifikacje zawodowe, a więc izbowe świadectwa czeladnicze i dyplomy mistrzowskie otwierają polskiemu obywatelowi drogę do zagranicznych rynków pracy.

Uzyskiwanie rzemieślniczych kwalifikacji zawodowych w trybie izbowych egzaminów czeladniczych i mistrzowskich jest znanym i stosowanym rozwiązaniem w kręgu państw członkowskich UE. Należy więc stwierdzić, że zachowanie i doskonalenie tej drogi potwierdzania kwalifikacji będzie sprzyjało zwiększeniu konkurencyjności polskiej gospodarki i wpisuje się w realizowany w Europie proces kopenhaski..

Środowisko przedsiębiorców rzemieślników jest żywotnie zainteresowane przyszłym kształtem oświaty zawodowej i dlatego odwołuje się do wszystkich decydentów o wykorzystanie jego bogatych doświadczeń oraz możliwości organizacyjnych i merytorycznych. Wyrażamy przekonanie, że powodzenie wprowadzania zmian, mających na celu poprawę jakości edukacji zawodowej w dużej mierze jest uzależnione od rzeczowego dialogu społecznego oraz akceptacji i zaangażowania jego wszystkich aktorów.

Dokonane przed kilku laty zmiany strukturalne w szkolnictwie nie wpłynęły na poprawę jakości kształcenia zawodowego. Punkt ciężkości ówczesnych zmian położono na kształceniu ogólnym, co znalazło wyraz w systematycznym redukowaniu liczby uczniów w szkołach zawodowych na

Związek Rzemiosła Polskiego

ul. Miodowa 14, 00-246 Warszawa, tel. +48 22 50 44 200, fax. +48 22 50 44 220
www.zrp.pl, zrp@zrp.pl

rzecz tworzenia miejsc w szkołach o charakterze ogólnym lub ogólnozawodowym.

Środowisko pracodawców rzemieślników nie podzielało takiego kierunku zmian przewidując osłabienie edukacji zawodowej oraz pogłębienie rozdzwieńki pomiędzy możliwościami absolwentów opuszczających mury szkolne, a potrzebami i oczekiwaniami rynku pracy i gospodarki.

Wykorzystanie doświadczeń pokoleń mistrzów szkolących w podejmowaniu ostatecznych rozstrzygnięć pozwoli uniknąć błędów.

My, pracodawcy - przedstawiciele środowiska małych i średnich firm rzemieślniczych, zgromadzeni na Kongresie Rzemiosła Polskiego, zwracamy się do wszystkich polityków, działaczy społecznych i gospodarczych zaangażowanych w rozwój naszego kraju o analityczne, racjonalne i pragmatyczne rozstrzygnięcia podczas tworzenia systemu kształcenia zawodowego.

VI KONGRES RZEMIOSŁA POLSKIEGO

Warszawa, 16 czerwca 2009 roku.